

Kronika

Svante Folin funderar över Robèrt och Ahrne och några högst verkliga drakar.

Pistolen i docksängen

Beredd på att drabbas av anafylaktisk PK-chock satte jag mig framför TV:n för att se Rigmor Robèrts och Marianne Ahrnes kritikerrisade skandalfilm *Flickor, kvinnor och en annan drake...* Kvinnorörelsen har i unison hysteri fördömt filmen som ett utslag av nattsvart, misogyn biologism med fruktansvärda politiska implikationer – den evigt födande kvinnan skall åter fåttras vid spisen.

Robèrt och Ahrne fick erfara att den mytiska, kvinnliga solidariteten inte utgör något skyddande nätverk. Systrarna förvandlades till rasande menader, som gärna skulle ha bränt dem på bål. Men filmens foto var vackert, tonen humoristiskt avslappnad och innehållet kunde rimligen inte väcka anstöt hos någon som inte hjärtvåttats i det feministiska byket.

Förtvilat försökte jag hitta hädiska inslag – att det finns två kön, att små flickor leker prinsessor, att barnafödande är en övervägande kvinnlig sysselsättning, att bebisar är beroende av sina mammor och vice versa, att graviditeten påverkar hormonbalansen? Den efterföljande TV-debatten, som skulle desarmera filmens budskap, bringade ingen klarhet. En lynchmobb, anförd av Gudrun Schyman (vars tankeskärpa inte förbättrats av nykterheten) och en blekhet eunuchtyp med hästsvans från Aftonbladet, kastade sig över Ahrne och Robèrt med högljutt artikulerade fyrop.

Upprördheten tycks genereras av att män och kvinnor i biologiskt avseenden är olika. Könen ser, luktar, hör och rör sig på ett könskaraktäristiskt sätt. Jämlikhetsfanatiska föräldrar har bitterligen blivit varse att små pojkar skjuter med påtvingade dockor och att flickor bäddar ner pistolen i docksängen. Uppenbarligen är biofobi kvinnorörelsens basfördom. I en TV-debatt om mannens överflödighet försökte jag nyligen klarlägga könskskijjande, biologiska elementa. En manshatande feminist kontrade med att hon för sin del inte trodde på biologi! Jag vågade inte fråga om hon innefattade matematiken, fysiken och kemien i sin otro.

Kvinnor anses gemenligen vara mer jordnära och förnuftiga än de mentalt sysvände männen. Anmärkningsvärt nog annammer de systematiskt människens fänigaste idéer, som det postmodernistiska dravlet som avskaffat den objektiva verkligheten och ersatt den med ett Babel av diskurser.

Enligt DN:s esoteriska Tredje sida är den hetaste pythian just nu en filosof som heter Judith Butler. Hon citerar med stort gillande en fransk feminist, som besvarade den impertinenta frågan om hon hade en vagina med ett kategoriskt – nej. Ingen gynekolog tillkallades för empirisk verifikation. Man kan miss-tänka att om hon hade haft någon, hade den varit en *vagina dentata*. Butler anser inte bara att genus och könsroller är sociala konstruktioner utan även det biologiska könet. Kvinnan, "varelsen med bröst och vagina, är därför lika konstruerad som kvinnligheten".

I debatten jag var med i menade några av damerna att män var helt värdelösa och onödiga och lätt kunde ersättas av en chokladkaka, vilken ger ungefär samma dopamineffekt som ett samlag och dessutom är mindre kladdig. Andra tyckte att de dög till att hugga julgranar, dammsuga, laga mat och skura golv med såpa. Många betonade att storleken spelade stor roll samt att domestiken borde ha något à la Einstein mellan öronen. Freud trodde först att kvinnor ville ha penisar, under sin sista tid erkände han resignerat att tillvarons största gåta var – "Vad vill kvinnan?"

Vi skönjer nu konturerna till ett svar – hon vill ha allt, genast.

27 november 1997
SVANTE FOLIN

I lårets mjuka värme...

Catherine Gierow ramlade in på teater Pero och såg en märklig iscensättning av *Värdjuret*.

Affischen är såregen: de två bruna, raka, sammanhållna låren ter sig mer levande och innehållsrika än den kliniskt invirade kroppsdelen de nekar tillgång till.

Kulturflisor

Tittar man noggrant så märker man en liten rund markering just där, på det högra låret, bara några centimeter ifrån det ställe som experter fortfarande kallar "Världens Ursprung". Vad gäller saken? Ängstfull kirurgi? Hygienisk erotik? Patologisk konst? Eller alltsammans? Ty det är något med bilden som rätt och slätt man oss att iaktta vad det icke-initierade ögat inte brukar se. I lårets mjuka värme finns något viktigt. Något som gör ont.

Terapi på Borneo

Marie Hermansons roman *Värdjuret* (Bonniers, 1996) har alltså hittat en ny form samt en egen värld: teater Pero, mitt på Sveavägen.

Och visst blir man imponerad: Den lilla marinblåa amfiteatern rymmer en stark intensitet medan den spartansk möblerade scenen så småningom förtrollas till en hel värld. En tragisk kvinnovärld, för att vara exakt. Full av terapeutiska resor till exotiska orter (Anna har just varit på Borneo – varför inte? – för att kura ännu en kärleksböld), av ångest (gamla spöken är hårdhudsade och fräckt oddliga), av vidriga, äckliga skitsövlar (finns det någon trevlig svensk man undrar vi andra, generade?), av avundsjuka kvinnor (förolämpade människor njuter av att plåga

Entomologisk erotik. Kjell Tovle intresserar sig för mot-spelerskan Kristina Speglars lär.
Foto: PAUL KNISPEL

andra, så är det), av omänsklig sjukvård och rutinartade piller-burkar och... ja, efter Borneo-resan blir det en plåga till, som om det inte redan räckte.

En utrotningshotad *Recentia alba* tycks ha valt stackars Annas lär för att lägga sina pyttesmå ägg. Så säger i alla fall den skumma läkare (eller var det en psykopat?) som sköter Anna som en ömtålig blivande mamma. Säg vad man vill men bisarre Ingmar ser trots allt mindre äckliga än andra gamla älskare som aldrig borstar tänderna, luktar pyton och sköter kvinnor precis som gäss: i flock.

I sanningens namn måste man tillägga att ingen annan än just Ing-

mar bryr sig om Anna: han är hel-fixerad på sina kära ägg, den arma saten. Barnfria Anna blir förstås uppgigad av att få en smula uppmärksamhet, även om graviditeten är definitivt önskad. Även om den famösa fjärligen liknar en äcklig svart spindel. Även om den växer i en muskel, långt ifrån urväden ("livmodern", kallas det i värds-branschen). Även om allting är mer fel än någonsin, egentligen.

Instängd i det varma, fuktiga fjärlilshuset fortsätter Anna grubbla över tidens tomhet, kyliga cynism och orättvisa. Det gör ont.

Den blåa amfiteatern känns mörkare under pjäsens gång; spänningen ökar i låret. Så småningom träder en hel lidande kvinnosjäl fram: den hade trängt in i lårets mjuka insida. Helt enkelt. Instängd i det varma, fuktiga fjärlilshuset fortsätter Anna grubbla över tidens tomhet, kyliga cynism och orättvisa. Det gör ont. Och vi mittemot frestas att bolla med metaforerna som passerar på scenen, mellan de två tråpallar och fyra gallergrindar som dekoren består av.

Om de bara kunde tala

Om moderna kvinnors åkomor, själ och öde kommer vi snart att veta det mesta. Nästan allt, känns det som. Tänk om män skulle börja berätta för oss, nyfikna, hur de har det egentligen. Själsligt talat, alltså. Tänk om de kunde berätta noggrant vad de upplever inuti. Och var exakt deras själ befinner sig. Den fria teatern skulle på kuppen få en ny och otroligt stark vind under vingarna.

CATHERINE GIEROW

Schamas skogsvandring

Ett läsäventyr. Per-Olof Bolander står fast vid sitt forna omdöme.

Till människans många artificiella skapelser bör räknas mycket av det som brukar betecknas som naturligt, till exempel naturen. Den natur vi värdesätter som kontrast och motpol till staden är inte sällan även den hårt tuktad av mänsklig verksamhet.

Kulturhistoria

Simon Schama
Skog
Öv: Gunilla Lundborg
Gedins, 1997

Och den som söker sig till den resterande verkliga vildmarken upplever den oundvikligen genom ett prisma av kulturella föreställningar.

Civilisationens glasögon går inte att lägga av, även man skulle vilja

det. Om naturen som kulturlandskap i vid mening handlar Simon Schamas mäktiga *Skog*. Översättningen omfattar en dryg tredjedel av Schamas *Landscape and memory*, där författaren även skriver bergens och flodernas kulturhistoria. Den boken hade jag nöjet att starkt kunna rekommendera här på kultursidan för två år sedan och jag trummar gärna även för översättningen. Schama tar oss med på en lärd och underhållande skogspromenad i tid och rum.

Europas skog har varit kultplats, idyll, slagfält och gömställe. Den har hårbärgerat blodsmystik, naturromantik och uppror. Schama presenterar oss för skogens väsen och personligheter: vildmän, germanhövdingar, Robin Hood förstås och många fler. Det blir även ett besök i den nya världen, vars kaliforniska jättesequoior givetvis var både större och äldre än något Europa kan uppvisa. Amerikanerna reagerade inför dessa naturens under med kommersiell påhittighet – en fälld stam hyvlades till bowling-

bana för turisterna, stubben slipades till dansgolv. Sedan räknade någon årsringarna och kom fram till att träden var från Jesu tid. Skogen blev ett väckelsereligöst andaktsrum.

Trist reproduktion

Skog är helt enkelt en läsfest. Ett klagomål på den svenska utgåvan, dock. Det stora antalet illustrationer har samtliga tryckts i svartvitt på vanligt papper. Det fungerar utmärkt för teckningar och gravyrer men större målningar kommer inte alls till sin rätt. Vårst drabbas Anselm Kiefers *Varus* från 1976, en hotfull och ångestladdad bild av Teutoburgerskogen (där tre romerska legioner utplånades) som den germanska kulturens blodfärska ursprung. Den färglösa, locksvaga reproduktionen dödar fullständigt detta märkliga konstverk. En trist skönhetsfläck på en i övrigt både vackert och som sagt högst läsvärd bok.

PER-OLOF BOLANDER